



Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

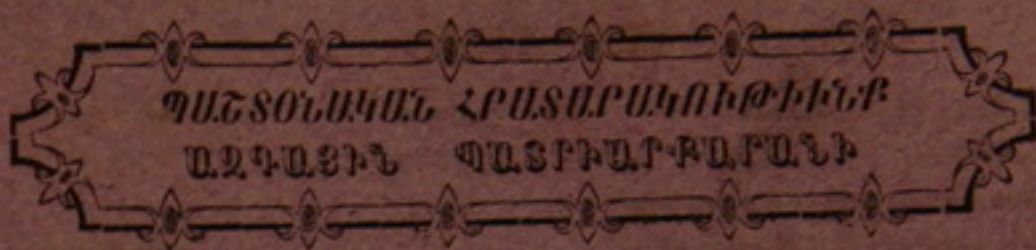
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material



ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ



ԲԱՅՈՒՄ 1875 ՎՄԻՆ

ՆԻՍՏ Ժ.Ը.

30 ՅՈՒՆԻՍԻՐ 1876



ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՄԻՐԱՅԻԼԵԱՆ

1875

ՄԱՍԻ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Ստեփան Արարձեան' and 'Ռուսինեան'.

ՁԵՌՆՆԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Տ. Խորեն Արքեպիսկոպոս' and 'Տ. Յովհաննէս Բ. Մկրտիչ'.

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Տիգրան Կառաֆեան' and 'Գեորգ Ստեփանեան'.

ԿԱՂՈՒՄՆՈՑ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Քրիստոստուր Ղազարեան' and 'Յովհաննէս Աղաապեան'.

ՀԱՄԱՐԱԿԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Ստեփան Պէլլիկեան' and 'Յովհաննէս Կասեան'.

ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Ասաբէլ Աթոն Տիրի' and 'Տիգրան Կրմիչիկբաղեան'.

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Տ. Մատթէոս Վ. Խրիստիան' and 'Տ. Գրիգոր Բ. Աճէմեան'.

ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Կարապետ Շահապեան' and 'Յովսէփ Մազլիսեան'.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՄՆ

Table with 3 columns: Name, Location, and Number. Includes entries like 'Խաչատուր Մխարեան' and 'Կարապետ Խիլիսեան'.

ՔԱՅՈՒՄ 1875 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԸ

30 ՅՈՒՆ ՎԱՐ 1876

ՆԱԽԱԳԱՀ. — ԱՄԵՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿ ՀԱՅՐ ԱՍԵՆԱՊԵՏ. — ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՐՄԱՆԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

Large table with 3 columns: Name, Location, and Number. Lists various names and locations such as 'ԿԵՐՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ' and 'ԻՍԿՐԱՍՏԱՐ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ'.

Գրքագիր	ԳԱՆԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՅԱՆՔ
71. Կորնելիոս Կապադոկացի	Բ. 2
72. Մկրտիչ Մուրատեան	Բ. Պ
Նարըզայիտ	
73. Յակոբ Ելմկնիճեան	102
Էնիմանալի Սամարիոյ	
74. Օգոստինոս Իստանբուլեան	103. Ռուբեն Կիւմրու շէրտաճեան
Թօփղայիտ	
75.	104. Տիգրան Կիւմրու շէրտաճեան
Էջուպ Ս. Էջիտ եւ Ս. Մ. Աստուանաճախի	
76. Գարեգին Յ. Մելիքեան	105. Պետրոս Միտրեան
Գարու շիւղ	
77. Աստիա Իկիտազեան	106.
Հիսար եւ Պոյաճի գիւղ	
78. Յովհաննէս Նուրեան	107. Կորնելիոս Իստանբուլեան
Նար դիւղ եւ Սրէնիա	
79. Ղազար Հոյուեան	108.
Պարտա	
80. Ասատուր Գուշատաշեան	109. Քրիստոստուր Ղազարեան
81. Մկրտիչ Գ. Լաւեան	110. Մեւրէն Հարանեան
82. Յովհաննէս Կրճիկեան	111. Համբարձում Աւանանեան
Քարակեանքի	
83. Յարութիւն Չլմկնիճեան	112. Յովհաննէս Աղնուորեան
84. Յարութիւն Գ. Տառեան	113. Յակոբ Խիթեան
(Ե. Վ. Միմալ)	
Սամարիտ	
85. Աւելիան Պելիքեան	114.
86. Աւետիս Քոչուեան	115.
87. Եղիազար Մելիքեան	116.
88. Մինաս Ճափնաճեան	117. Տիգրան Գ. Սիմանեան
89. Յակոբ Քաղաղեան	118. Մամբլես Մ. Արթուրեան
90. Յակոբ Ամասեան	119. Յովհաննէս Կազմեան
91. Նազարէթ Կապադոկացի	120. Յովհաննէս Յովակիմեան
92.	
93.	
94.	
Խաղաղիւղ	
95. Աւարել Աւթուն Տիգրի	121. Ստեփան Պ. Պ. Փարսաղեանց
96. Խաչատուր Պ. Միտրեան	122.
97. Ուլիթէոս Պելիքեան	123.
98. Սարգիս Արապեան	124. Մկրտիչ Կիւմրուեան
99. Սարգիս Արթուրեան	125.
100. Սիմոն Միտրաշէնեան	126. Թադէոս Թէրեան

Մուշ
121. Ստեփան Պ. Պ. Փարսաղեանց
122.
123.
124. Մկրտիչ Կիւմրուեան
125.
126. Թադէոս Թէրեան
127. Սիմոն Մարտուտեան
128.
129.
130. Մկրտիչ Մելիքեան
131.
132. Արթուր Յ. Այվազեան
133. Համբարձում Մարքելիճեան
134.
135.
136. Մամբլես Արթուրեան
137. Լոգոթէթ Պալեոզեան
138.
139.
140.

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Վերաբնութիւն Սաննահարուրեան. — Քուլարիւրիւն Ա. Յոյուաճոյ .
 Բ. Վերաբնութիւն Սաննահարուրեան. — Վիւարանութիւն Բ. Յոյուաճոյ վրայ ,
 որ Է քաղաքիսն մաստիարարուրեան կազմակերպութիւն :

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ատեանը բացուեցաւ ժամն 7 1/2ին ի ներկայութեան 38 երեսօխտանոց , որոց թիւն ի վերջոյ յանդեցաւ 61ի :

Չ.

Բնդաւանութիւն ետիւրեաց ետիւրեաց ատեանագրութեան

Ատեանագետ մաշան հրատարակեալ երեսօխտաններն որ նախընթաց նախի ատեանագրութեան վրայ դիտողութիւն՝ եթէ տեւին՝ ընեն :

S. ԽՈՐԷՆ ՎԱՐԴ. ԿԻՒՐՕԵԱՆ. — Ատե

նագրութեան 343 երեսին եւ Ա. սինոպիլին մէջ իմ խօսքս ճիշդ արձանագրուած չըլլալուն հարկ կը համարիմ ուղղորանել այսպէս .

«Թէպէտ եւ անգամ Կրօն . ժողովոյ՝ չը դիտեմ ստուգիւ Ս. Պատրիարք Հօր բրածն որոշումն է թէ ատաջարկութիւն : Պատկանելի ժողովոյդ մատուցուած թուղթը կարգացուած միջոցին հաս չէի . ուշ հասայ եւ ինչ որ խմայայ՝ վեր ՚ի վերայ է :

«Խորէն Սրբազան ատաջարկած էր որ եւ թէ կարելի է եւ կիրակի օրը Բերա զանախմ :

չեմ դիտեր սրբիներուն ալ ատաջարկեց թէ սչ . ես հաստատ խօսք չը կրցի տալ , մանաւանդ երբ Մամիկոնեան ԷՖ . միւնայն որսան կըսէր թէ կրօնական հարց ամենուն ալ սկստ չկայ ներկայ դանախի . այլ Ատեանագետ եւ Ատեանագիր միայն հերկը են :

«Որեմն ալ հարկ չեմ տեսներ որ Կրօն . ժողովոյ հարք քննադատեն չես Ատեանագետ Արթուրեանիս , ե ժողովը ժամաւաճաւ ըլլայ . սչ ալ հարկ կայ մեր Ատեանագետ Արթուրեանին ինքզինը արդարացնելու համար աշխատութիւն յանձն տանուլ . մեր մեր դօրծը կրնանք միջերեսիս լինցնել եւ համաձայնիլ » :

Որիչ դիտողութիւն ընող չըլլալով՝ Ատեանագրութիւնը բռնի դրուեցաւ եւ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ՅԱՆ Ժողովին :

Չ.

Բացակայութիւն

Ատեանագետ մաշան երեսօխտաններին սմանց անձնական տիրութեան որոշուած բացակայութիւնին զրով յայտնած ըլլալը ծառայանելով անանց անունները հարաբերց յատկին , որք են .

- S. Խորէն Սրբազան Նար-Պէլ
- S. Արթուրեան Վարդապէտ Ռարիմեան

Տ. Մատթէոս Վարդապետ Իզմիրեան	
Տ. Էղնիկ	Ս. Կարապետ
Տ. Յարութիւն Բաշանայ	Մերայրեան
Նիկողոս Էֆէնտի	Աւանանեան
Յակոբ	Էջմիշիեան
Կարապետ	Խաչիկեան
Մանեփան	Խնդիրեան
Օրսէն	Խօտապրեան
Բարսեղ	Հարանեան
Քրիստոստոբ	Ղազարանեան
Մկրտչէ	Մամիկոնեան
Մկրտիչ	Մելիկեան
Խաչատուր	Միսաքեան
Մկրտիչ	Պաճճիարեան
Գրիգոր	Սէլիմիճեան
Տիգրան	Սինանեան
Մարտիրոս	Տիբեան
Սանեփան	Փամբազեան
Կարապետ	
Տրդատ	
Քուէհամարի բնիչ կարգեցան	
Տ. Խորեն փարգապետ Արթուրեան	
Տ. Երեմիա Բաշանայ Խաղի զի	
Տ. Սահակ	Տ. Սարգսեան
Յակոբ Էֆ. Բաղդազեան	
Նազարէթ	Շահարազեան
Կարապետ	Խիսնեան
Քուէհամարի արդիւնքն կըլաւ	
Ա. Անիտիւմ քուէ	8
Բ. քուէ	30
Պարագ	1

Գուճար 39

Դասեր՝ քուէհամարին սոյն արդիւնքը բնէնսոյ միջոցաւ ստանալով՝ Ժողովին հաղորդեց, և յայտարարեց որ ըստ որում 30 թիւն որովոյ ձայնից միարանութեան թիւնն սոյնինքն 24 էն աւելի միարանական ձայն կը սարունակէ, և ըստ որում Բ. Անիտիւմն 30 քուէ վատրեալ է, հետեւայն Ժողովին օրինաւոր որոշումն Բ. Անիտիւմն կողմը հակած ըլլալով, Բ. Անիտիւմն ԲՆԳՈՒՆՈՒԱԾ է՝ օրինաւորայնս :

Օրը տարածամեալ բլրալուծն սրտածառաւ Ժողովն Ատենապետ փառայի տաճարութեան վրայ Օրակարգին երկրորդ խնդիրն, այն է թաղական մատակարարութեան յօդուածը յաջորդ նախն թողուլ հարկ համարելով, որովհետ 3 շաբաթէն ետե յաջորդ նիստը դաժմարել, և Օրակարգը ստժմանց :

Վերաբնութիւն Սահմանադրութեան : — Վիճարանութիւն Բ. յօդուածոց վրայ, որ է թաղական մատակարարութեան կազմակերպութիւն :

Ատենապետ փառայն յայտնելով թէ թաղական մատակարարութեան կազմակերպութեան մասին Ուստինեան Էֆ. Խիսնէն գրաւար ատենապետութիւն մը մատուցում է Պիւսնիք, առաջարկեց որ ստանց ընթերցման Ժողովին պարտեց տատենադրութեան մէջ անցնի այն, որպէս զի երեսօտիսանք կարենան մինչև յաջորդ նիստ կարգուլ և կանխաւ Իմաստասիրել :

Ժողովն ընդունեց այս առաջարկութիւնը, և որովհետ Ուստինեան Էֆէնտի գրութիւնը տատենադրութեան մէջ անցունել :

Ատենապետ փառայն զոչուելէ առաջ Ատենապետ փառայի կողմէ յանձնարարութիւն եղաւ նաև Վարչութեան անդամոց, որ սրակառն երեսօտիսանոց տեղ նոր ընտրութիւնները փութացնեն, և յառաջիկայ նիստին Վարչութեան Պիւսնէն բերելու հոգ տանին :

Ի վերջոյ՝ Սրբազան Կաթաղաճը յայտնելով որ Ազգային կաթողիկոսական խնդիրն թէ և Ազգային Ժողովոյ կողմէ վերջին անգամ իրրև գաւառական խնդիր Վարչութեան անօրէնութեան յանձնուելն ետե, Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ դաժմարմար վճիւ մ'ընդունած և զօրծաղրութիւնն իրեն յանձնուած է, սակայն ինք դարձեալ Ազգային Ժողովոյ ատենաճը պիտի բերէ զայն ոչ թէ իրրև կաթողիկոսական խնդիր, այլ իրրև իւր ձեռնհասութեան վեր ծանր և դժուարին խնդիր, — ստալարկեց որ Օրակարգն անցնի :

Ատենապետ փառայն սրտաւստանեց որ Օրակարգն անցնելէ առաջ ըստ կանոնադրութեան ժողովին հարկ է Կարին Սրբազանութեան Տեղեկագիր մը բերել խնդրոյն վրայ : Սրբազան

նախագահը խոստացաւ իւր տեղեկագիրը բերել յաջորդ նստին :

Ատենապետ փառայն 9 1/2 թիւն :
 ԱՏԵՆԱԳՊԻՐ ԱՏԵՆԱԳԵՏ
 ԷՍ՝ ԱՆՅԱՅԱՅԱՆ Ս՝ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Օրինակ Ա. ԵՐ. Անիտիւմն, որոց վրայ պարտ թուարկութիւն կատարուեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՎՐՍՑ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԲՄԻՆ ԿՈՂՄԵՆ

Ա. Ա. Մ. Փ. Ո. Փ. Ո. Մ. Ն.

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ք.

Ա. ԿՐՈՆՅԱԿՆ ԺՈՂՈՎ. — 12 Եկեղեցական անդամ, որք կ'ընտրուին Ազգային Ժողովին և կը հաստատուին Կայսերական հրովարտական :

Բ. ՔԱՂԱՅԱԿՆ ԺՈՂՈՎ. — 12 Աւետարանական անդամ, որք կ'ընտրուին Ազգային Ժողովին և կը հաստատուին Կայսերական հրովարտական : Յետ ընտրութեան սոյն Ժողովոյ անդամոց, Ազգային Ժողովն անսոյն մէջէն թուարկութեամբ կը կարգէ մին՝ Ուստինեան խորհրդոց տատենապետ, երկրորդ մը՝ Տատենական խորհրդոց տատենապետ, և երկրորդ մը՝ Վանսիրից խորհրդոց տատենապետ :

Թ Ո Ր Չ Ո Ւ Բ Գ Ք.

Ա. ՈՒՍՈՒՓՆԱԿՆ ԽՈՐՀՈՒՐԳ. — 4 Աւետարանական անդամ, բոց Ի տատենապետն :

Բ. ՏՆՏԵՍԱԿՆ ԽՈՐՀՈՒՐԳ. — 4 Աւետարանական անդամ, բոց Ի տատենապետն :

Գ. ՎԱՆՍՐԻՑ ԽՈՐՀՈՒՐԳ. — 4 Անդամ, որոց 2 ը Եկեղեցական և 2 ը աւետարանական, բոց Ի տատենապետն :

Սոյն խորհրդոց անդամները Ազգային Ժողովին կ'ընտրուին, իւրաքանչիւրոց Ատենապետն սրտաւստանաւ երկուստիկ ցուցակին վրայ :

Անձնաւոր խորհրդի իւր պաշտօնը Վարչական ներքին կանոնադրութեան համակարգ ինքնա-

յայն կը վարէ : Իւր սրտանեց զործարարեան համար Ատենապետին միջոցաւ ուղղակի առ Պատրիարքական (Թագրիբի վերաբերեալ) խնդրոց որչանակ համար առ Քաղաքական Ժողով կը դիմէ, և ամեն տարեգրախ իր համարատարութեան տեսքը կը ներկայացնէ Ազգային Ժողովին :

ԴԱՏԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ

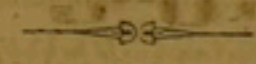
Կը կազմուի 4 եկեղեցական և 4 աւետարանական անդամներէ և մէկ նախագահէ, որ է Պատրիարքական փոխանարար. — Ամեն ալ կ'ընտրուին Խառն Ժողովին. սոյն ստանան իր բնած զոտակաւ տեղեկագիրն ու իր վճիւր յայտարարով կը ներկայացնէ Վարչութեան Կրօնական կամ Քաղաքական և կամ Խառն Ժողովին, ըստ բնութեան դատին, և զօրծաղրութիւնը կը կրկն սոյն Ժողովոյ սրտանան համակարգ, Պատրիարքի ձեռօր :

ՀՈՎԱԲԱՐՉՈՒԹԻՒՆՔ

Ա. ԿՏԱԿԱՆ ՀՈՎԱԲԱՐՉՈՒԹԻՒՆ. — 5 Անդամ, որոց 2 ը Եկեղեցական դասէն, տատենապետին կրկն կ'ընտրուին իրենց մէջէն. — Ամենը մէկէն կ'ընտրուին Խառն Ժողովին. — Սոյն Հոգաբարձութիւնն իւր պաշտօնը կը վարէ Խառն Ժողովոյ տեսչերեան ներքէ, և սրտաւստանաւ առ Է նմո :

Բ. ԵԼԵՆՍԻՅԱՆ ԶՈՂԱՐԿՐԶՈՒԹԻՒՆ. — 5 Ա. ն. զամ աշխարհական, որը կ'ընտրուին Տնտեսական խորհրդին և Ատենապետական կարգին իրենց մէջ: Սոյն Հոգարարութիւնը պաշտօն կը վարէ Տնտեսական խորհրդոյ տեսչարեան ենթին, և նմա է պատասխանատու:

Գ. ՀԻՒՆԳԱՆՅՈՒՆ ԶՈՂԱՐԿՐԶՈՒԹԻՒՆ. — 5 Ա. ն. զամ աշխարհական, որը կ'ընտրուին Տնտեսական խորհրդին և իրենց մէջ կ'ընտրեն առեւտարեանին: — Սոյն Հոգարարութիւնը պաշտօն կը վարէ Տնտեսական խորհրդոյ տեսչարեան ենթին և նմա պատասխանատու է:



Վարչական բոլոր Ժողովոց և խորհրդոց և Հոգարարութեանց, նոյն Գաղտնական առեւտրին անդամաց պաշտօնավարութիւնը երկու տարի կը տեւէ, և ամէն աւ անմիջապէս վերընտրելի են իրենց պաշտօնին:

Սոյն բովանդակութեան համեմատ՝ Ազգային Ստատիստիկայի և վարչական յոյուսակները՝ խրմ. բացարձակ մանր փոփոխութեանը կը վերաբերուին հետեւեալ կերպով:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Յօդ. 24. Կրօնական Ժողովը կը բաղկանայ 12 եկեղեցականներէ:

Յօդ. 25. Եկեղեցական վիճակային Համագումար Ժողովը գաղտնի բուհարկութեամբ Կրօնական Ժողովոյ անդամաց թուոյն երկայտի կը կ'ընտրէ, և ընտրելեաց անունները ստորագրեալ յայտագրով Ազգային Ժողովոյն կը ներկայացունէ:

Ազգային Ժողովն անոնց մէջէն գաղտնի բուհարկութեամբ կ'ընտրէ Կրօնական Ժողովոյ անդամները, որոց անունները պատրիարքական Թագրիւով Բ. Դրան կը ներկայացուին, և կայաներական հրամանաւ կը հաստատուին:

Յօդ. 26. Կրօնական Ժողովը երկու տարին անգամ մը տարիկ վերջը ամբողջ կը լուծուի,

և մայիսի սկիզբը կը նորոգուի: Այս Ժողովոյ անդամները անմիջապէս վերընտրելի են:

Յօդ. 27. Երբ Կրօնական Ժողովոյ անդամներէն հրաժարական առաջ և կամ ուրիշ պատճառաւ սակտողներուն թիւը երրորդ մասի հասնի, անոնց տեղ ուրիշներ կ'ընտրուին Ազգային Ժողովով:

Յօդ. 28. Կրօնական Ժողովոյ պաշտօնն է ազգային կրօնական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը: Իր պարտաւարութիւնքն են՝ Ազգին մէջ կրօնական զգացումը զարգացնել, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դաստիարակներ աւանդութիւններն անխախտ պահել, եկեղեցեաց աւանդակներն անխախտ պահել, եկեղեցականաց բարեկարգութեանը հսկել, եկեղեցականաց նիւթական վիճակը լուսաբերել և ազգային անդորրելու և ապահովելու միջոցները ձեռք բերելու հոգ տանիլ: Ազգ. վարժարանաց և ընծարանաց կրօնական սեմանս վրայ հսկողութիւն ընել, արժանաւոր և բարեկրօն վարդապետներ և քահանայներ հասցունել, և ազգին մէջ ծագած կրօնական վէճերը քննելով՝ Եկեղեցւոյ օրինաց համեմատ լուծել:

Յօդ. 29. Կրօնական Ժողովը իր ձեռնհասութեան վեր կըլած զուտ կրօնական խնդրոց համար եկեղեցական վիճակային Համագումար Ժողով կը կազմէ՝ Ա. Պօլսոյ գաղտնի եպիսկոպոսները, եկեղեցեաց քարտիչ վարդապետները, Աւագերէցիներն ու ամբուսակները, և թէ հարկ չըլլայ՝ նաև շրջակայ գաւառաց Աւաջնորդները հրաւիրելով: Եթէ Եկեղեցական Համագումար Ժողովն ալ խնդիրն իր ձեռնհասութեան վեր գատէ, այն ժամանակ՝ Ս. Էջմիածնի ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կը դիմէ ստորագրեալ անգեկագրով:

Յօդ. 30. Կրօն. Ժողովոյ ամեն տեսակ տեղեկագիր միշտ անդամաց մեծագոյն մասին կողմէն ստորագրեալ պիտի ըլլան:

Յօդ. 31. Թէ Կ. Պօլսոյ և թէ գաւառներուն մէջ վարդապետի ձեռնադրութեան համար պէտք եղած հրամանը Կրօն. Ժողովոյ կողմէն կը տրուի: Իսկ քահանայի ձեռնադրութեան համար եթէ Պօլսոյ մէջ է նոյն Կրօն. Ժողովն, և եթէ գաւառներուն մէջ է՝ տեղայն Կրօն. Ժողովն կը տրուի:

Յօդ. 32. Մինչև որ Եկեղեցւոյ մը բազանայնորդ ու Թագրական խորհուրդը նոր քահանայ ձեռնադրել տալու կորեւորութիւնը չը տեսնեն և տարագրեալ տեղեկագրով Կրօնական Ժողովոյ խնդիր չընեն, ձեռնադրութեան հրաման չը տրուի:

Յօդ. 33. Կրօնական Ժողովը կը հոտտատէ Կաստանդուպոլսոյ եկեղեցեաց քարտիչ վարդապետներն և ուսագրէց ու ամբուսակ յազանայններն, և Պատրիարքը կանուանէ՝ գանտը. նաև ազգային վարժարանաց և ընծարանաց կրօնական սեմանս գաստատները եղտատորբար կործէ և քննութիւնները կատարել կուտայ:

Յօդ. 34. Կրօնական Ժողովոյ մէջ ամեն տեսակ ընտրութիւն գաղտնի կրուէ արկութեամբ կողմէ:

Յօդ. 35. Կրօնական Ժողովը կանոնադիր մը կը չինէ եկեղեցականաց նիւթական վիճակին բարեկարգութեան և ապահովին անդորրութեանը համար, զոր Ազգային Ընդհանուր Ժողովը կը վաւերացնէ:

ԻԱՂԱԲԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Յօդ. 36. Բաղ. Ժողովը կը բաղկանայ 12 աշխարհականներէ:

Յօդ. 37. Բաղ. Ժողովոյ անդամները գաղտնի բուհարկութեամբ և բուհից բացարձակ առաւելութեամբ Ազգ. Ժողովն կ'ընտրուին, և անունները պատրիարքական Թագրիւով Բ. Դրան մատուցուելով՝ Կայսերական հրամանաւ կը հաստատուին: Անոնց մէջէն երեքին Աւստրիական, Տնտեսական և Վանորից խորհրդոց ատենապետութեան մասնաւոր պաշտօն կը յատկանայ յետ ընտրութեան Ազգային Ժողովոյ բուհով:

Յօդ. 38. Բաղ. Ժողովը երկու տարին անգամ մը աղբիւրի վերջը ամբողջ կը լուծուի, և մայիսի սկիզբը կը նորոգուի: Այս Ժողովոյ անդամները անմիջապէս վերընտրելի են:

Յօդ. 39. Եթէ Բաղ. Ժողովոյ անդամներէն մէկը, ուսանց բանուոր սրտածա ինցնելու գրով, երեք անգամ իրարու վրայ ներկայ չը գանաի, նոյն Ժողովոյ ատենապետի կողմէն աւար նամակ գրուելով՝ չգալուն պատճառը կը հարցուի: Եթէ սրտածա շ'առնուի, երկ-

րորդ գրութեամբ իմաց կը տրուի իրեն որ՝ եթէ յաջորդ նիւթին ալ ներկայ չգանուի, իրրե հրաժարեալ պիտի համարուի, և եթէ դարձեալ չը ներկայանայ, հրաժարականը տուած կը կը սեպուի:

Յօդ. 40. Երբ Բաղ. Ժողովոյ հրաժարական տուող կամ ուրիշ պատճառաւ սակտող անդամաց թիւը երրորդ մասի հասնի, անոնց տեղ ուրիշ անդամներ կ'ընտրուին Ազգ. Ժողովն:

Յօդ. 41. Բաղ. Ժողովոյ պաշտօնն է ազգային բաղարական գործոց ընդհանուր Տեսչութիւնը: Իր պարտաւարութիւնքն են Ազգին բարեկարգութեան և յառաջադիմութեան մատուցելու և վրայն ունենալ. Բ. Դրան հետ յարաբերական խնդրոց նկատմամբ իրեն մատուցած առաջարկութիւնները ուշադրութեամբ քննել և անոնց կարեւորութիւնը յայտնուելէն ետքը հաստատել, անկարեւոր կամ անպատեհ դատածները մերժել, և գործադրութեան արգելքները եթէ կան՝ բանադու ջանք ընել:

Յօդ. 42. Բաղ. Ժողովը երբ իրեն եկած բաղարական գործերէն կարեւոր խնդրոց մը լուծուի իր ձեռնհասութեան վեր գատէ, Ազգ. Ժողովոյն կը դիմէ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յօդ. 43. Աւստրիական խորհուրդը կը բաղկանայ չորս աշխարհական անդամներէ, որոց կը նախագահէ Բաղ. Ժողովոյ անդամներէն Ազգ. Ժողովով ընտրեալ Աւստրիական Ատենապետը:

Սոյն անդամները Ատենապետին կողմէն ներկայացեալ երկայտիկ յուրակի վրայ Ազգ. Ժողովն կ'ընտրուին, և պատրիարքական կանգալու կը հաստատուին: Պատճառաւորութիւններն երկու տարի կը տեւէ և անմիջապէս վերընտրելի են:

Աւստրիական խորհրդոյ պաշտօնն է, Հայոց ազգին դատախարակութեան և կրթութեան ընդհանուր տեսչութիւնը: Իր պարտաւարութիւնքն են Ազգ. վարժարանաց բարեկարգութեանը հսկել, թէ մանչ և թէ աղջիկ տղայոց դատախարակութեանը հոգ տանելու նպատակաւ հաստատուած ընկերութիւններոց խրա-

խոյս տալ և ձեռնարկ ըլլալ փորձարանաց գրասխարաններուն և դաստաստներուն կայսր թիւեր լաւցնելու և արտադրոյն անդորրեւել խը նամ տանիլ . Ազգին մէջ յաջողակ և բաժան հետ գրասխարաններ և դաստաստներ հասցը ներս և գործողական գրաստգրքեր արտադրանել տալու ջանք ու փայտ ունենալ :

Աւսումն . Խորհուրդը Ազգ . փորձարանաց մէջ ուսումնարանն լայնացուց աշակերտաց վը կայսրան կուտայ , ուսմանց դաստգրքերը կարող է և տարեկան բնութիւնները կատարել էրուտայ :

Իսկ Կրօնական ուսմանց մտքը Կրօնական Ժողովին կը վերաբերի :

Աւսումնական Խորհուրդն իր պաշտօնը վարչական ներքին կանոնադրութեան համեմատ ինքնուրոյն կը վարէ , և իր որոշմանց գործադրութեան համար Առնետպետին միջոցաւ ուղղակի առ Պատրիարք , և Բ . Գրան հետ յարաբերական խնդրոց որոշման համար , առ Քաղաքական ժողով կը դիմէ , և ամեն տարեգրութիւնը Համարատուութեան տեսքը կը ներկայացնէ առ Ազգ . Ժողովն :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յոյ . 44 . Տնտեսական Խորհուրդը կը կազմուի չորս աշխարհական անդամներէ , որոց կը նախագահէ Քաղաքական Ժողովոյ անդամներէն Ազգ . Ժողովով ընտրելու Տնտեսական տեսնապետը : Սոյն անդամները ստանապետին կողմէն ներկայացնուլ երկրպետի ցուցակին վրայ Ազգային ժողովէն կ'ընտրուին , և Պատրիարքական կանոնադրութեան կը հաստատուին : Պաշտօնադրութեան կը կրկնեն երկու տարի կը տեւէ և անմիջապէս վերընտրելի են :

Տնտեսական Խորհուրդն որոշումն է՝ Ազգային բոլոր հաստատութեանց և անոնց կողմնակցութեան մատակարարութեան ընդհանուր տեսչութիւնը : Իւր սրտատուութեան է նոյն հաստատութեանց բարեկարգութեանը և սարահալութեանն անխոնջ հմելել , և հոգ տանիլ :

Տնտեսական Խորհուրդը պէտք է հոգ տանէր որ ամեն ազգային կալուած օրինաւոր կալուածողի տնեկաց : Թէ՛ Կ . Պօլոյ և Թէ՛ զա-

ւաներուն մէջ գտնուած ուղղակի անդորրատուութեանց կալուածատերերուն օրինակները Տնտեսական Խորհուրդը ձեռք ժողովուրդի Պատրիարքականի գրեւորատու մէջ կը պահուին :

Ազգային որ և է կալուածաց պնամն ու փաճասու մը չ'կրնար տեղի ունենալ , առանց Տնտեսական Խորհուրդը հաճութեան իւր Պատրիարքի կնքով հաստատութեան :

Այս արամադրութեանց ուժովը Եկեղեցիներու միջնակարգի ըստած քանը վերցուած է Հայոց ազգին համար :

Կ . Պօլոյ և ջրհակայից մէջ ազգային որ և է յնութեանց կամ վերանորոգութեանց չը կրնար ձեռնարկուիլ , ստանց հաճութեան Տնտեսական Խորհուրդը :

Տնտեսական Խորհուրդը ազգային Երեմոյց և Հիւանդանոցի հաղարարութիւններուն նաև Թաղապետ Խորհուրդներուն մատակարարութեանը վրայ հսկողութիւն կ'ընէ , և ամեն ամեն մէկին տարեկան հաշիւը առնելով Ազգային ժողովոյն կը մատուցանէ :

Տնտեսական Խորհուրդը տարեգրութեան երկու ամիս տուա՞լ՝ յետագայ տարուց մէջ ըլլալիս հասցնէ ու ծախքը Երեմոյց Հաղարարութեանն ստուգելով , հաշուեկիտը կը պատրաստէ և Ազգային Ժողովոյն կը ներկայացունէ ընտրութեան և վաւերացման համար :

Տնտեսական Խորհուրդը իր պաշտօնը վարչական ներքին կանոնադրութեան համեմատ ինքնուրոյն կը վարէ , և իր որոշմանց գործադրութեանը համար ստանապետին միջոցաւ ուղղակի առ Պատրիարք , և Բ . Գրան հետ յարաբերական խնդրոց որոշման համար առ Քաղաքական Ժողով կը դիմէ , և ամեն տարեգրութիւնը Համարատուութեան տեսքը կը ներկայացունէ առ Ազգային ժողով :

ՎԱՆՕՐԷԻՅ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յոյ . 45 . Վանօրէից Խորհուրդը կը կազմուի երկու եկեղեցական և երկու աշխարհական անդամներէ , որոց կը նախագահէ Քաղաքական Ժողովոյ անդամներէն Ազգային ժողովով ընտրելու Վանօրէից Առնետպետը : Առնետպետին կողմէն ներկայացնուլ Եւոպատի ցու-

ցակի վրայ Ազգային ժողովն կ'ընտրուին , և Պատրիարքական կանոնադրութեան կը հաստատուին : Պաշտօնադրութեան կը կրկնեն երկու տարի կը տեւէ և անմիջապէս վերընտրելի են :

Վանօրէից Ազգին տեսչութեան ստացուածքն ըլլալով Ազգին կը վերաբերի անոնց մատակարարութեան , հաստից ու ծախսը ընդհանուր տեսչութեան և ընտրութեան իրաւունքը :

Ըստ որում հարկաւոր է որ ամեն վանք կանոններ ունենայ , Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական և Քաղաքական ժողովները Խառն ժողով կազմելով , իրարանչիւր վանքի միաբանութեան , նաև Վանօրէից Խորհուրդին կարծիքն առնելէ ետքը , պէտք եղած կանոնադրութիւնը կը արտադրուին և Ազգային Ընդհանուր ժողովոյ կը ներկայացնեն ի վաւերացումն :

Սոյն կանոնադրութեանց հիմնական սկզբունքներն են .

Ա . Խրտարանչիւր վանքի մասնաւոր մատուցարարութիւնը իր միաբանութեան կը վերաբերի : Իսկ ամենուն վրայ ընդհանուր տեսչութիւն ընկեր իրաւունքը Կեդրոնական Վարչութեան կը վերաբերի , որ կը գործադրէ Վանօրէից Խորհուրդին ձեռքը :

Բ . Խրտարանչիւր վանքի վանահայրը իր միաբանութեան կողմէն կ'ընտրուի , և Կեդրոնական Վարչութեան Խառն ժողովոյ հաստատութեանը Պատրիարքի ձեռք կը հաստատուի :

Վանահայր ըլլալու անձը պէտք է որ Օսմանեան տէրութեան հարասակ վարդապետներէն ըլլայ :

Գ . Բոլոր վանքերը Ազգին բարոյական գործադրմանը ծառայելու պարտաւոր են , ուստի ամեն մէկը իր հարադրութեան չափով՝ ունենալու է Ընծայարան , Թանգարան , Տպարան , Հիւանդանոց , և ամենց պէս որիչ ազգօգուս հաստատութիւններ :

Վանօրէից Խորհուրդոյ պաշտօնն ու սրտատուութիւնն է Վանօրէից կանոնադրութեան գործադրութեանը հմելել և վերատեսչութիւն ընկել , եկամուտներն ու հասցնելները ստուգել , և ծախքերը ընկել ու կանոնաւորել :

Վանօրէից Խորհուրդը կը վաւերացնէ վանականներուն մէջն իրարանչիւր վանքի մատակարարութեան պաշտօնին համար պէտք եղած

անձները : Սոյն վանահայր նախագահութեամբ և Վանօրէից կանոնադրութեան համեմատ ժողով տեսչութեամբ , ամեն տարեգրութիւնը հաշուեցումար կուտան Վանօրէից Խորհուրդին :

Վանօրէից Խորհուրդն՝ իր պաշտօնը Վարչական ներքին կանոնադրութեան համեմատ ինքնուրոյն կը վարէ , և իր որոշմանց գործադրութեանը համար Առնետպետի միջոցաւ ուղղակի առ Պատրիարք , և Բ . Գրան հետ յարաբերական խնդրոց որոշման համար առ Քաղաքական ժողով կը դիմէ , և ամեն տարեգրութիւնը Համարատուութեան տեսքը կը ներկայացնէ առ Ազգային ժողով :

ԴԱՏԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ

Յոյ . 46 . Դատական Ատեանը կը կազմուի չորս եկեղեցական և չորս աշխարհական անդամներէ , որոց ամենին ալ ստանապետը և 40 տարին լրացուցած պէտք է ըլլան : Սոյն ատեանի կը նախագահէ Պատրիարքական Փսամոսը որ Խառն Ժողովէն կ'ընտրուի , ինչպէս նաև անդամները բուէից ստաւելութեամբ , և Պատրիարքական կանոնադրութեան կը հաստատուին : — Պաշտօնադրութեան կը կրկնեն երկու տարի կը տեւէ և անմիջապէս վերընտրելի են :

Դատական ատեանի պաշտօնն է՝ ազգայնոց ընտանեկան վէճերը լուծել և Բ . Գրան կողմէն Պատրիարքարան յանձնուած դատերը յանձնարարութեան համեմատ ընկել և որոշել :

Սոյն որոշմանը հանրագիր տեղեկագրութեամբ կը հաղորդուին Կրօնական կամ Քաղաքական և կամ Խառն ժողովոյ , ըստ բնութեան դատին . վաւերացմամբ կը գործադրուին Պատրիարքի ձեռքը :

Երբ Դատական ատեանի որոշման դէմ բողոք բանոց դատաւարաւորը , դատը վերադարձնելու կը բնուի Կրօնական կամ Քաղաքական և կամ Խառն ժողովոյ մէջ , խնդրոյն ընտրութեանը համեմատ :

Դատական ատեանն ամեն տարեգրութիւնը տեսած դատերուն ընդհանուր տեղեկագրութեան տեսքը կը ներկայացնէ Ազգային ժողովին Խառն ժողովոյ միջոցաւ :

ԿՏԱԿԱՑ ՀՈԳԱՐԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 47. Կտակաց հոգարարձութիւնը կը բաղկանայ հինգ անդամներէ, որոց երկուքը և կեղեցական դասն. ամենն ալ կը ընտրուին Խառն ժողովն քուէով, և Պատրիարքական կանդակաւ կը հաստատուին:

Պաշտօնախորթութիւնն երկու տարի կը տևէ, և անմիջապէս վերընտրելի են:

Կտակաց հոգարարձութեան պաշտօնն է ազգային կտակաց անօրէնութիւնը: Իր սրբաւորութիւնն է կտակաց օրինաւոր կերպիւ և կտակարարին նպատակին և զիտաւորութեանը համեմատ գործադրութեան հսկել:

Կտակաց հոգարարձութեան համար պէտք եղած մասնաւոր կանոնադրութիւնը՝ Խառն ժողովը կը պատրաստէ Կտակաց հոգարարձութեան կարծիքն առնելով՝ և Ազգ. ժողովը կը վաւերացնէ:

Կտակաց հոգարարձութիւնը իր պաշտօնը կը վարէ Խառն ժողովոց տեսչութեան ներքեւ, և ամեն տարեգլուխ իր պաշտօնին վերաբերեալ հաշիւները անօր միջոցաւ կը ներկայացնէ Ազգային ժողովին:

ԵԼԵՄՏԻՑ ՀՈԳԱՐԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 48. Ելեւոսից Հոգարարձութիւնը կը բաղկանայ հինգ աշխարհականներէ, որ Տաւուսիան խորհրդէն կը ընտրուին քուէով և Պատարքական կանդակաւ կը հաստատուին: Պաշտօնաւորութիւնն երկու տարի կը տևէ, և անմիջապէս վերընտրելի են:

Պաշտօնն է Ազգ. Կեդր. անտուկին տընտեսութիւնն ու համարակալութիւնը:

Այս անտուկին մուտքն են, Ազգային ընդհանուր տուրք, Կ. Պօլսոց Պատրիարքական զիւանատան հասցիք և առանց մասնաւոր տեղ մը որոշելու Ազգին անուանը եղած կտակ կամ նուէր: Ելքն են Պատրիարքարանի և զիւանատան սովորական ծախք. Կեդր. Վարչութեան ձեռքը եղած ազգային հաստատութեանց և կարօտեալ թաղերու սրտելիք նպաստ, և զանազան ուրիշ սրտաւճական ծախք:

Ելեւոսից հոգարարձութիւնը կը հաւարէ այն հասցիները, և իր ձեռք կը լլան կանոնադրութիւնը:

Նախան որոշեալ ծախքերը ըստ արտաւորութեան ազգային պիւճէին, զոր Ազգային ժողովը կը սահմանէ ամեն տարի: Իսկ պատասխան և արտաքոյ կարգի ծախսաց համար Հոգարարձութիւնը Տաւուսիան խորհրդին կը դիմէ և ըստ նարին հրամանի կը անօրինէ:

Ելեւոսից հոգարարձութիւնը սրբաւոր է իր անտեսութեան յանձնուած անտուկին հաշիւը Տաւուսիան խորհրդի կանոնով կարգադրել, և հաշիւ ներկայացնել Տաւուսիան խորհրդին՝ աւար ուղած ժամանակը:

ՀԻՒԱՆՅԱՆՈՑԻ ՀՈԳԱՐԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 49. Հիւանդանոցի Հոգարարձութիւնը կը բաղկանայ հինգ աշխարհականներէ, զոր Տաւուսիան խորհրդը կը ընտրէ քուէով և Պատրիարքը կը հաստատէ կանդակաւ: Պաշտօնաւորութիւնն երկու տարի կը տևէ, և անմիջապէս վերընտրելի են:

Պաշտօնն է Ազգային Հիւանդանոցն ու անոր սեպհարան կալուածները ու ներսուտները անտեսել, և անոնց հասցիովն և ազգային անտուկին նպատակով մատակարարել դրոյն:

Այս հաստատութիւնը չորս շրջանակի բաժնուելով՝ մէկը աղբատիկ հիւանդները դուրսանելու, երկրորդը՝ ծեր և անկարող քրտանները սրտաբարելու, երրորդը՝ խելագարները խնամելու, և չորրորդը՝ որր և անտեղուչ տղայքը զատկարարակելու կը յատկանան:

Այս շէնքին կարգադրութիւնը ու անտեսութիւնը բժշկական և ասոցիալագիկ կանոնաց համաձայն պիտի տնօրինուին միշտ:

Հիւանդանոցի Հոգարարձութիւնն իր պաշտօնը կը վարէ Տաւուսիան խորհրդոց տեսչութեան ներքեւ, և անոր կուսոց իր հաշիւներն անոր ուղած ժամանակ: Իսկ պատասխանեալ մանկանց դատարարութեան մասին՝ Ուսմ. Խորհրդոց հսկողութեանը ենթարկեալ է և նըմա սրտաբխանատու:

ԱՉԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԲՄԲՈՆ ԿՈՂՄԵՆ

Բ. ԱՄՓՈՓՈՒՄՆ

Յօդ. 1. Ազգային ժողովոց Վարչական Իշխանութիւնն իրմ ընտրեալ Ատենի մը յանձնուած է, ընդ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքի:

Յօդ. 2. Ազգային վարչական ատենան կը բաղկանայ ազգային գործոց խորհանչիւր ճիւղին համեմատ՝ հինգ Խորհուրդներէ, այն է՝ Կըրօնական, Քաղաքական, Կրթական, Տաւուսական և Պատական, որք համարաւու են աւ Ազգային ժողովն:

Վարչական խորհրդոց համագումարմամբ կը գոյանայ Վարչութեան լիազուժար ատենան:

Յօդ. 3. Ազգային վարչական ատենան պաշտօնն է՝ ազգին Կրօնական, Քաղաքական, Կրթական, Տաւուսական և Պատական գործոց անօրէնութիւնն և ընդհանուր տեսչութիւնը, զոր անձնիւր Խորհուրդ խոր յատուկ ճիւղին սահմանին մէջ կը վարէ:

Յօդ. 4. Կրօնական Խորհուրդը կը բաղկանայ եօթն կրօնազէտ եկեղեցականներէ, և իր յատուկ պաշտօնն է՝ ազգին կրօնական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը:

Իւր իրաւասութեան տակ են՝ եկեղեցիք, ընծայարանք, հրաման ձեւնադրութեան, ընտրութիւն բարոզաց և աւագերիցանց, կրօնական ուսուցումն և կրօնական վէճերը:

Յօդ. 5. Կրօնական Խորհրդոց պարտաւորութիւնն են՝ Ազգին մէջ կրօնական զգացում մը գորգացնել, Հայաստանեայց Եկեղեցոց գաւառութիւնն ու աւանդութիւններն անխախտ պահել, եկեղեցեաց ու եկեղեցականաց բարեկարգութեան՝ ինչպէս նաև ազգային վարժարանաց մէջ բրիտանեակական վարդապետութեան ուսուցման հսկել, ուսեալ և արժանաւոր եկեղեցականներ հասցնելու գրազիլ և ազգին մէջ ծագած կրօնական վէճերը լննելով եկեղեցոց օրինաց համեմատ լուծել:

Յօդ. 6. Մինչև որ Եկեղեցոց մը բաժանաներն ու Թաղական խորհուրդը նոր բաժանաց ձեւնադրել տարաւ կարեւորութիւնը չտեսնեն և ստորագրեալ տեղեկագրով Կրօնական Խորհրդոց խնդիր չընեն, ձեւնադրութեան հրաման չը արտելը:

Յօդ. 7. Քաղաքական խորհուրդը կը բաղկանայ ազգային գործոց և Տէրութեան օրինաց տեղեակ եօթն աշխարհականներէ, որոց մէջ կրթական, անտեսական և դատական խնդրոց համար մասնաւորապէս ձեւնադր անձնիւր պէտք է զանուին:

Քաղաքական խորհրդոց յատուկ պաշտօնն է՝ ազգին քաղաքական և յարաբերական գործոց անօրէնութիւնն ու ընդհանուր տեսչութիւնը:

Իւր իրաւասութեան տակ են՝ յանուս Վարչութեան Բ. Կրօն մատուցանելի սուտօջարիւթիւնը և տեղեկագրութիւնը, ազգային զիւանատան թղթակցութեան և արձանագրութեան գրասենեակներն և միւս Խորհրդոց իրաւասութեան տակ չընկնող որ և է պատասխան խնդրոց անօրէնութիւնը:

Յօդ. 8. Քաղաքական խորհրդոց սրբաւորութիւնն են՝ ազգային իրաւանց և սրտանութեանց անմիջապէս պահպանութեանն աշխատել, ազգին բարեկարգութեանն ու յառաջագիտութեանը մտադրութիւն և փոյթ ունենալ, Վարչական միւս Խորհրդոց անօրինած խնդրոց Թագրիներն անյուրաղ գործադրել, եթէ անպատեհ չդատէ. ազգային արձանագրոց կանոնաւորութեան հոգ տանիլ և Պատրիարքարանի յարաբերութիւնները բարուք միճակի մէջ պահպանել:

Յօդ. 9. Կրթական խորհուրդը կը բաղկանայ եօթն ուսումնազէտ աշխարհականներէ, և իր յատուկ պաշտօնն է՝ ազգային գաւառարարութեան ընդհանուր տեսչութիւնը:

Իւր իրաւաստութեան տակ են՝ դարձոյր, ուսումնարանը և սուսցիչը, միանգամայն և փանօրէից աստուծոմարմնէն ճիւղը

Յօդ. 10. Արթիական խորհրդոյ պարտաւորութիւնն են՝ ազգային վարժարանները միօրինակ բարեկարգութեան և անարգել յատաճադիւմութեան մէջ պահելու համար դատարարութեան հիմնադրի մը համեմատ անոնց սուսանց ծրարիրը պատրաստել, ազգային դատարարութեան նպաստելու նպատակաւ հիմնաւորել, հմտաւ և յաջողակ դաստիարակներ ու դատաւորներ հասցնելու համար վարժապետանոց հիմնել, և դատադրերու պատրաստութեան ու ազգային տկարէմիտի մը հաստատութեան հոգ տանել:

Յօդ. 11. Տնտեսական խորհուրդը կը բաղկանայ եօթն անդամազէտ աշխարհականներէ, և իւր յատուկ պաշտօնն է՝ ազգին երկուական և կալուածական գործոց և ազգային հաստատութեանց մատակարարութեան կարգադրութիւնն ու ընդհանուր տեսչութիւնը:

Իւր իրաւաստութեան տակ են՝ հիւանդանոց, վանք, կտակ, փաղթի, կեղքանական սրնատակ և ամենայն գոյր ազգային, միանգամայն և հրաման ազգային շինութեանց և ազգային ստացուածոց վաճառման և գնման:

Յօդ. 12. Տնտեսական խորհրդոյ պարտաւորութիւնն են՝ ազգային կալուածոց և գոյնց անկորուստ պահպանութեանն ու արդիւնաւորութեանը իմամ տանել, կեղքանական անտակին պիտանէն սահմանել, ազգային ընդհանուր արոց բաշխման ծրարիրը պատրաստել և Ազգային ժողովոյ վաւերացմանն ենթարկելով ըստ այնմ ի գործ դնել: Կրտսեաց և վաղըրներուն՝ կտակարարաց կամ հիմնադրաց նպատակին համեմատ՝ օրինաւորապէս գործադրութեանը հսկել, ազգային հիւանդանոցն ըստ արժանւոյն անտանել, վանքոցը իրենց կրթական ու մարդասիրական նպատակին ծառայեցնել, և ասանց՝ ինչպէս և Թաղական խորհրդոյ՝ հաշիւներն որտեւալ ժամանակին մէջ ստանալ պիտանէն սահմանել:

Յօդ. 13. Գատական խորհուրդը կը բաղկանայ եօթն օրէնազէտ աշխարհականներէ, և իւր

յատուկ պաշտօնն է՝ ազգային գատական գործոց կարգադրութիւնն ու ընդհանուր տեսչութիւնը և Պատրիարքարանի նախադատ տեսչին օրոշմանց վերաբնութիւնը:

Իւր իրաւաստութեան տակ են՝ ամենայն վէճը, բողոք և անբաւարարութիւնը, ազգային դատարանը և դիւանատան ազգաճամարի գըրասենեակը:

Յօդ. 14. Գատական խորհրդոյ պարտաւորութիւնն են՝ Հոյատանեաց կեղեցեցոյ կանոնաց և Տէրութեան ընդհանուր օրինաց վրայ հիմնեալ ազգային դատաստանադրի մը խմբադրութիւնն հոգալ: Իրեն և կրօն գործերն արդարութեան և օրինաց համաձայն բննել և վճռել, ազգային դատարանաց ընթացքին վրայ հսկել, և ազգաճամարի անօրէնութիւնն ազգային ամեն դիւանատանց մէջ կանոնաւորապէս հաստատել:

Յօդ. 15. Ազգային Պատրիարքարանը Նախադատ Առեան մ'ուելի, ընդ նախագահութեամբ Պատրիարքական միտանորդի, որ կը բաղկանայ Արծնական և Գատական խորհրդոյ խառն անձանէն՝ ընտրեալ երկու եկեղեցական և երկու աշխարհական անդամներէ, և պաշտօնն է՝ ընտանեկան վէճերն ու իր իրաւարարութեան ներկայացեալ խնդիրները լուծել և Բ. Գոնէն յանձնաւոր գատերն ըստ յանձնարարութեան բննել և որոշել:

Յօդ. 16. Նախադատ անձանին օրոշմանը ընդ ենթ ըստ օրինի բողոքող անձանն՝ կը վերաբնութիւն Արշտութեան Գատական խորհրդէն, երբ խնդիրն անմասն է Արծնականէ:

Իսկ երբ խնդիրը խառն բնութիւն ունի, Արծնական և Գատական խորհրդոյ միացեալ ատեանն կը վերաբնութի:

Յօդ. 17. Գատական խորհրդոյ օրոշմանը և վճիւր, թէ առանձինն տուած վնի և թէ ընդ Արծնականին, երբ ըստ օրինի բողոքող անձանն՝ կը վերաբնութի Արշտութեան վրադամար ատեանն:

Յօդ. 18. Անձնիւր խորհուրդ իւր յատուկ ճիւղին վերաբերեալ խնդիրներն ինքնուրոյն կը անօրինէ, Ազգային ժողովն վաւերացեալ իւր ներքին կանոնադրութեան համեմատ:

Գանադան խորհրդոյ միանգամայն վերաբերող խնդիրները ձեռնչաւ խորհուրդներէն կազ-

մուած միացեալ ատեանին մէջ, իսկ հանրական խնդիրները Արշտական վրադամար ատեանին մէջ կը անօրինուին:

Յօդ. 19. Արշտական խորհրդոյ խմբանշխարհն օրոշմանց օրինաւորութիւնն առ նուազիչօրն ձայնից միտցման մէջ կը կայանայ:

Միացեալ կամ վրադամար ատեանի ենթարկեալ խնդիրները մասնակցող խորհրդոյ մեծադոյն մասերուն համաձայնութեամբ կը անօրինուին:

Յօդ. 20. Անձնիւր խորհուրդ բողոքի և առանձինն պատասխանատու է առ Ազգային ժողովն իւր օրոշմանց ու անօրէնութեանց մասին, որոց համարը պարտաւոր է ստուգել րարի ներկայացնել յատուկ տեղեկագրով:

Միացեալ կամ վրադամար ատեանի օրոշմանց ու անօրէնութեանց համար՝ մասնակցող խորհուրդները համեմատաբար պատասխանատու են առ Ազգային ժողովն:

Յօդ. 21. Անձնիւր խորհուրդ իւր իրաւաստութեան ենթարկեալ խնդրոց համար միտցան կամ ժամանակաւոր պաշտօնեաներ, հոգաբարձութիւններ և յանձնաժողովներ կարգելու արտօնութիւն ունի, որը իւր պատասխանատուութեան ներքե կը գործեն:

Յօդ. 22. Ս. Պատրիարքն՝ ըստ որում նախագահ Ազգային Արշտութեան և հետեալ ըստ վարչական բոլոր խորհրդոց, և գործադիր անոնց օրոշմանց՝ իրաւաւոր ունի ամեն խնդրոց ու անօրէնութեանց տեղեկ վնելու: Հետեալ ըստ խմբանշխար խորհուրդ պարտաւոր է իւր օրոշմանց ու անօրէնութեանց մասին Ս. Պատրիարքին հաւանութիւնն տանուլ, նախ քան զգործադրութիւն:

Յօդ. 23. Արշտութիւնն իրաւունք չունի յանուն Ազգին ծախք կամ պարտք բնելու, առանց արտօնութեան Ազգ. ժողովին:

Խմբանշխար խորհուրդ իւր պաշտօնին պահանջած ծախսոց յատկացեալ վարկ սկստ է ստանայ Ազգային ժողովն:

Յօդ. 24. Եկեղեցական Համագումար ժողովը Արծնական խորհրդոյ անդամաց երկարատիկ ցանկը կը պատրաստէ գաղանի բուկարիութեամբ Ս. Պատրիարքը նոցն ցանկին մէջէն բողոք-

ւով եօթնը կրօնազէտ եկեղեցականաց ցանկ մը կը բերէ Ազգային ժողովին, զոր ժողովը բեւարկելով կ'ընտրէ Արծնական խորհուրդը:

Յօդ. 25. Քաղաքական խորհրդոյ Առեան պետի պաշտօնին համար Ս. Պատրիարքն Ազգային ժողովոյ Առեանապետին հետ համաձայնութեամբ քաղաքագէտ աշխարհականաց եռանուն զեղչելի ցանկ մը կը բերէ Ազգային ժողովն, զոր ժողովը նախ ամբողջովն բուկարիելով կ'ընտրենի կամ կը մերժէ. և ընդունելէ յետոյ անոր մէջէն կընտրէ Քաղաքական խորհրդոյ Առեանապետը, գաղանի բուկով:

Յօդ. 26. Քաղաքական խորհրդոյ ընտրեալ Առեանապետը Ս. Պատրիարքին և Ազգային ժողովոյ Առեանապետին հետ համաձայնութեամբ Քաղաքական խորհրդոյ անդամաց համար վեցանուն ցանկ մը կը պատրաստէ, որոց մէջէն երբքը Արթիական, Տնտեսական և Գատական խորհրդոց Առեանապետութեան պաշտօններուն յատկացեալ պիտի վնին:

Ս. Պատրիարքն յիշեալ ցանկին Ազգային ժողովին կը ներկայացնէ և ժողովը զայն ամբողջովն բուկարիելով կընտրէ Քաղաքական խորհրդոյ անդամներն և միանգամայն Արթիական, Տնտեսական և Գատական խորհրդոց Առեանապետները:

Յօդ. 27. Արթիական, Տնտեսական և Գատական խորհրդոց ընտրեալ Առեանապետները՝ Ս. Պատրիարքին և Քաղաքական խորհրդոյ Առեանապետին հետ համաձայնութեամբ խմբանշխարն իւր ճիւղին անդամաց համար վեցանուն ցանկեր կը պատրաստեն և Ազգ. ժողովին կը ներկայացնեն, զորս ժողովն իրենց ամբողջութեամբ ըստ ըստ բուկարիելով կընտրէ Արթիական, Տնտեսական և Գատական խորհրդոց անդամները:

Յօդ. 28. Արշտական խորհրդոյ ինչպէս և Քաղաքական խորհրդոյ Առեանապետին ընտրութեան համար բերուած ցանկերն և թէ մերժուին ժողովն, անոնց տեղ նոր ցանկեր կը ներկայացուին, մինչև երրորդ անգամ:

Յօդ. 29. Արշտական խորհրդոց ընտրութիւնը Ս. Պատրիարքը կը տեղեկագրէ առ Բ.

Գրուեն և անոնց պաշտօնակալութիւնը կայսերական հրահանգով կը հաստատուի :

Յօդ. 30. Ազգ. վարչական Ատենան պաշտօնակալութեան շրջանն երկու տարի կը տևէ, որ կսկի սահմանադրական տարեգլխին, այսինքն մայիս ամսոյ սկզբան :

Որոշեալ պայմանաժամին կրուէն գտնէ ա միս մ'առաջ Ազգ. ժողովն անոնց յաջորդները կընտրէ, որք իրենց պաշտօնին զբախը կանցնին սահմանեալ պահուն :

Եթէ սահմանեալ ժամանակէտէն առաջ միջանկեալ ընտրութիւններ կատարուին, նորոն տիր անդամաց պաշտօնը յաւարտ նոյն շրջանի կը տևէ, որք այն ատեն կը դադրին պաշտօնէ :

Գազարեալ անգամք անմիջապէս վերընտրելի են :

Յօդ. 31. Վարչական Ատենան անդամաց ներեալ չէ աստրակարգեալ հասարատու ճիւղերուն մէջ միանգամայն պաշտօն վարել :

Յօդ. 32. Ազգային վարչութիւնը պատասխանատու Ազգին և Տէրութեան համարատու է առ Ազգ. ժողովն, որ իրաւունք ունի զայն հարցադրելու :

Երբ Ազգ. ժողովը մերթէ վարչութեան որ և է մէկ գործը կամ առաջարկութիւնը, նոյն խնդիրը անօրինոզ կամ անոր մասնակցոզ Խորհուրդները կը քաջուին պաշտօնէ, եթէ վարչական խնդիրը ընել ուղեն զայն, իսկ միւս Խորհուրդները կը մնան իրենց պաշտօնին վրայ :

Յօդ. 33. Անմիջապէս նոր ընտրութիւն կը կատարուի, Ա. երբ վարչական ո և է Խորհուրդ քաջուի կամ անբողովին հրաժարի իւր պաշտօնէն, Բ. երբ ո և է Խորհրդոյ անդամաց երեքը պակսին, այս կամ այն պատճառաւ, Գ. երբ որ և է Խորհրդոյ Ատենապետը պակսի, նմանապէս :

Առաջին երկու պարագայից մէջ ընտրութիւնը ըստ առաջնոյն կը կատարուին :

Վերջին պարագային մէջ ներկայելի ընտրելոյն համար անոր վերաբերեալ Խորհրդոյ անդամաց հաւանութիւնը կառնու կանխաւ Ս. Պատրիարքը :

Յօդ. 34. Թէ Ազգային վարչական Ատենան և թէ վարչական Խորհուրդներն տառնմինն

իրենց ձեռնհասութեան վեր դասած խնդրոց համար իրենց մասին ձեռնհաս հեղինակութեան կը դիմեն :

Յօդ. 35. Կրօնական խորհուրդը՝ զուարթական խնդրոց համար կը դիմէ եկեղեցական Համագումար ժողովին, և եթէ նա ալ անձեռնհաս գտնուի խնդիրը լուծելու, այն ատեն Ընդհանրական Կաթողիկոսին կը դիմէ : Իսկ խառն խնդրոց համար կը դիմէ Վարչական վարչութեան Ատենանին :

Քաղաքական, Կրթական, Տնտեսական և Գաւառական խորհուրդները կը դիմեն Վարչական վարչութեան Ատենանին :

Վարչական Ատենան կը դիմէ Ազգ. ժողովին :

Յօդ. 36. Եկեղեցական Համագումար ժողովը կը բաղկանայ Կ. Պօլսոյ և շրջակայից մէջ գտնուող եպիսկոպոսներէն, Եկեղեցեաց քարոզիչներէն և Ս. Առք ու Աթոսակալ քահանաներէն, և ի հարկին նաև գաւառաց Առաջնորդներէն :

Յօդ. 37. Եկեղեցական Համագումար ժողովը կը գումարի Ս. Պատրիարքի հրահանգաց վրայ :

Ա. Կաթողիկոսական ընտրելեաց ցանկ պատրաստելու համար.

Բ. Պատրիարքական ընտրելեաց ցանկ պատրաստելու համար.

Գ. Կրօնական խորհրդոյ ընտրելեաց ցանկ պատրաստելու համար.

Դ. Կրօնական Խորհրդոյ ձեռնհասութեան բարձր խնդիրները լուծելու համար :

Կրօնական Ուսման Կիւնտի Թաղական մատակարարութեան վրայ :

ԳԼՈՒԽ

ԹԱՂԱԿԱՆ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Յօդ. 1 — Թաղերը ներկայացնել են Խորհուրդներ իր եկեղեցեաց ժողովրդէն ընտրելու թաղային ժողովով մը, նախագահ ունելով թաղին Քարոզիչը կամ Աւագերէցը :

Յօդ. 2 — Թաղային ժողովները պատգամ ունին իւրաքանչիւր իր թաղին տարեկան պիւճէն սահմանելու, թաղական խորհուրդն ընտրելու, անոր մատակարարութեան տարեկան համարը պահանջելու և ըստ հարկին երբ որ ըլլայ գտնի հարցադրելու իւր գործողութեանց մէջ, և վերջապէս յանուն թաղին Թաղական մատակարարութեան վրայ անմիջապէս հակելու և թաղին մէջ ամենայն ինչ տնօրինելու ընդ բարձր վերատեսչութեամբ իւր Կեդրոնական վարչութեան :

Յօդ. 3 — Թաղային ժողովները կը բաղկանան 30ական անգամէ որոց երեքը քահանայ (եթէ կայ), և երեք տարին անգամ մը մէկ երրորդով կը վերանորոգվին :

Յօդ. 4 — Թաղային ժողովները ամեն տարի յունվարի վերջը կը փակվին, և ընտրութիւնները եթէ կան՝ փետրվարի մէջ կատարվելով, մարտի սկզբը նորէն կը բացվին :

Երբ 3 անգամ պակսի ժողովէն, թէ հրաժարման և թէ վախճանման պատճառաւ, անմիջապէս անոնց յաջորդ կընտրվի :

Յօդ. 5. — Ամեն հայ իր թաղին մէջ ընտրու է 25 տարեկան և ընտրելի 30 տարեկան, անի որ կարգու գրեւ գրտէ և թաղական ծախից ուղղապէս կը մասնակցի, ըստ կարողութեան :

Ա. Զրկեալ է ընտրական իրաւունքէն ա նի որ Տէրութեան կամ ազգային ատենաներու կողմէն ընկերական մահու գաւառապարտեալ է :

Բ. Արդեւեալ է ընտրական իրաւունքէն անի որ ազգային ատենաներու կողմէն արժան

եաց քրէզդիւթեան գաւառապարտեալ է, կամ եկեղեցական գոլով՝ հողերը պատժի մը տակ է : Այս արդեւը կը վերնոց երբ ցրտովն ծամակետը շրանոց :

Յօդ. 6. — Թաղական խորհուրդները կը բաղկանան 5 ական անդամէ, որոնց պաշտօնն է թաղին եկեղեցեաց և զպրատան մատակարար հարարմութիւնը, ազբատաց խնամակալութիւնը, ընտանեկան վէճերու խաղաղարարութիւնը, թաղական կալուածաց և սնտուկին համարակալութիւնը :

Յօդ. 7. — Թաղ. Խորհուրդները իրաւունք չունին սահմանեալ պիւճէն դուրս ծախր կամ արտք ընելու առանց Թաղային ժողովին արտօնութեանը : Իսկ թաղական կալուածի մը վաճառման կամ հագար վրային տեղի փոխառութեան չը կրնար արտօնութիւն տալ Թաղային ժողովը առանց իւր կեդրոնին Տնտես. Խորհրդոյ հաճութեան և հաւանութեան Ազգային ժողովին, եթէ Պօլսի մէջ է թաղը, կամ Գաւառ. ժողովին եթէ գաւառի մէջ է :

Յօդ. 8. — Թաղ. Խորհրդի մը անդամ չը կրնար միանգամայն Թաղային ժողովին ալ անդամ ըլլալ. եթէ ընտրուի, մէկէն կամ միւսէն պէտք է հրաժարի :

Յօդ. 9. — Թաղ. Խորհրդականք իրաւունք ունին և պարտաորութիւն Թաղային ժողովին նխտերուն ներկոց գտնուելու՝ պէտք եղած բացառութեանց և հարցմանց պատասխանելու համար. բայց վիճարանութեանց մէջ ձայն ունին միայն և ոչ բռէ :

Յօդ. 10. — Թաղ. Խորհուրդները պարտաւոր են իրենց տարեկան պիւճէն և համարաուութիւնը ներկայել իրենց ժողովին :

Նոյնպէս և թաղային ժողովները կը պարտին թաղին տարեկան վիճակագրութիւնը համառօտա հաղորդել իրենց կեդրոնին Վարչութեան, յայտնելով միանգամայն թաղական գործոց և մատակարարութեան բարւոքման համար խճճերին, եթէ ունին, որով ըստ արժանացն կը պատասխանէ Վարչութիւնը :

Մասնաւոր տրամադրութիւնք
 307. 11. — Թէ՛ Պօլսի և թէ՛ արիւ իրաւ
 դորներու մէջ այն թաղը որ գտնէ 30 ընտրելի
 շունի՛ տնտեսական համարուելով՝ մասակայ թա-
 ղի մը հետ կը միանայ մաստիարարացէն թա-
 ղացին ժողով կազմելու համար:

Կան այն թաղերը որ արդէն բաւանան
 ըրտով կազմեն միացնել իրենց միջոցները մեր-
 ձակայ թաղի մը հետ՝ աւելի կարեն որ և արդիւ-

նաւոր մաստիարարութիւն էր կազմելու համար,
 աղաւ են միանալու փոխանորձ հաճախեալու:

Իսկ գաւառաց այն գիւղերուն մէջ որ
 թաղ մը տնտեսական է և շունի մերձակայ
 թաղ միանալու, գիւղացիք Թաղ. Խորհուրդ
 մը կրնորեն, և ընտրողք՝ քանի ալ մնան 30էն
 արտակա՛ իրբե գիւղացին ժողով համարանու կըւ-
 լան նոյն թաղական խորհրդին մաստիարարու-
 թեանը:



ԱՅՂԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1. Տ. Խորէն	Արքեպիսկ.	Նար-պէյ	ԱՅՆԱԳՅԻ
2. Տ. Կարապետ	Նպխկ.	Սերոբեան	
3. Տ. Ներսէս	Վ.	Առանեան	ԱՅՆԱԳՅԻ
4. Տ. Ամբրոսիոս	»	Իսկնալբեան	
5. Տ. Գէորգ	»	Գերձակեան	
6. Տ. Զատարիա	»	Զխարիսթեան	
7. Տ. Խորէն	»	Կիւղեան	
8. Տ. Յովհաննէս	»	Փափաղեան	
9. Տ. Արիստակէս	Ք.	Մամբրէեան	
10. Տ. Գրիգոր	»	Երամեան	
11. Տ. Գրիգոր	»	Աճէմեան	
12. Տ. Երեմիա	»	Խապիւղի	
13. Տ. Սիւրիաս	»	Ստեփաննասեան	
14. Տ. Վրդանէս	»	Միջաղիւղի	

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1. Սիմոն	Մարտունեան	պէյ	ԱՅՆԱԳՅԻ
2. Միքայէլ	Մամիկոնեան	Լիվնտի	ԱՅՆԱԳՅԻ
3. Արրաճամ	Հարենց	»	
4. Աստիա	Իկիտպաղեան	»	
5. Խաչիկ	Ալեանաքեան	»	
6. Կարապետ	Փափաղեան	»	
7. Մկրտիչ	Իսսեան	»	
8. Յակոբ	Կոստանդ	»	
9. Յարութիւն	Գափամանեան	»	
10. Սարգիս	Արրաճամեան	»	
11. Սարգիս	Արտաղեան	»	
12. Սիմոն	Միքայէլեան	»	
13. Սիմոն	Նորատունիեան	»	
14. Ստեփան	Ինդիլբեան	»	

ԳԻՆ 2 ՂՐՈՒՇ

ՄԵՓԱԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՍՆՏՐԱԿՈՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՂՈՅ ՄՍԽՈՒՅ ՅԱՏԿԱՅԵՍԷԼ

Կը ծախուի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի . և Դպրախնայ Ս.
Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ բանկայր . և Հայ գրաւաճատաց քով: